

PATVIRTINTA
NASDAQ OMX Vilnius valdybos posėdyje
2010 m. sausio 25 d., Protokolo Nr. 10-110

Gairės dėl prekybos sandorių akcijomis anuliavimo

Ivadas:

*Šios Gairės dėl prekybos sandorių akcijomis anuliavimo (toliau taip pat vadinamos **Gairėmis**) nustato NASDAQ OMX Vilnius, NASDAQ OMX Riga ir NASDAQ OMX Tallinn (toliau bendrai vadinamos **Baltijos šalių biržos** arba kiekviena atskirai **Birža**) akcijų rinkose sudaromų klaidingų prekybos sandorių anuliavimo procedūras. Šios Gairės – tai bendros Baltijos šalių biržų pastangos harmonizuoti sandorių anuliavimo procedūras ir užtikrinti atitinkamų NASDAQ OMX Vilnius narystės ir prekybos taisyklių, NASDAQ OMX Riga narystės taisyklių bei NASDAQ OMX Tallinn narystės taisyklių (toliau vadinamų **Taisyklėmis** arba **Atitinkamos Biržos taisyklėmis**) nuostatų dėl klaidingų prekybos sandorių akcijų rinkose anuliavimo vienodą interpretavimą.*

Šios Gairės paaiškina, ko gali tikėtis Baltijos šalių biržų nariai (toliau – **Nariai** ar atskiru atveju **Narys**) Baltijos šalių nuosavybės vertybinių popierių rinkose sudarę klaidingus sandorius. Be to, į šias Gaires reikėtų atsižvelgti ir kaip į nuostatą, kurios detalizuoja ir įgyvendina Atitinkamos Biržos taisykles. Gairių tikslas yra pagerinti Baltijos šalių biržų procedūrų skaidrumą ir užtikrinti jų harmonizavimą. Kiekviena Birža pasilieka teisę priimti bet kuriuos sprendimus savo nuožiūra, vadovaujantis Atitinkamos Biržos taisyklėmis.

Šios Gairės yra suskirstytos į keturias dalis: pirmoje dalyje apibrėžiami klaidingi sandoriai pagal atitinkamus Taisyklių straipsnius; antroje dalyje apibūdinamos situacijos, kurioms esant Biržos paprastai svarsto sandorių anuliavimo galimybę; trečioje dalyje apibrėžiamos sandorių anuliavimo procedūros, pavyzdžiui, kiek su klaidingu pavedimu susijusių sandorių galima anuliuoti, jeigu Birža nuspręstų anuliuoti sandorius pagal Taisyklių 5.7.3 punkto reikalavimus; o ketvirtoje dalyje nurodomos Biržų taikomos išimtys.

1. Klaidingas sandoris

Atitinkamos Biržos taisyklių 5.7.3 punkto nuostatos suteikia Baltijos šalių biržoms teisę anuliuoti sandorį, kuris sudarytas per neabejotiną klaidą ar apsirikimą, kuri nulėmė Biržos, Nario ar jo kliento techninė ar žmogaus klaida, jeigu tai užtikrintų rinkos vientisumą ar kitais ypatingais atvejais.

Klaidingas sandoris yra apibūdinamas kaip aiškiai per klaidą į prekybos sistemą įvesto pavedimo vykdymas, t.y. situacija, kurioje vykdomo sandorio (-ių) kaina taip skiriasi nuo esamos ir paskutinės mokėtos kainos, kad akivaizdu, jog nebuvo ketinimų sudaryti tokį sandorį.

Klaidingas sandoris gali būti sudarytas įvedant pavedimą, kuris yra susietas su esamu pavedimu (-ais), arba įvedant pavedimą, pagal kurį vėliau sandorį sudaro kitas rinkos dalyvis. Klaidingas sandoris gali taip pat būti ir tiesioginis sandoris (*kaip yra apibrėžta Taisyklėse*), kuris buvo sudarytas per neabejotiną klaidą.

Sandorių anuliavimas pagal Taisyklių 5.7.3 punkto nuostatą reiškia, kad sandoris (-iai) privalomai anuliuojamas (-i), o sandorio (-ių) šalys neturi prievolės už jį (juos) atsiskaityti.

Šios Gairės neturi įtakos Biržų priimamiems sprendimams dėl anuliuotų sandorių išbraukimo iš poprekybinės informacijos, vadovaujantis NASDAQ OMX Vilnius narystės ir prekybos taisyklių bei

NASDAQ OMX Tallinn narystės taisyklių 4.6.3 punktų ir NASDAQ OMX Riga narystės taisyklių 4.6.4 punkto nuostatomis.

2. Sandorio anuliavimo kriterijai

Už prekybos priežiūrą atsakingiems asmenims inicijuojant sandorių anuliavimą turi būti atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

1. Sandoris (-iai) turi būti sudarytas (-i) per neabejotiną klaidą, pavyzdžiui,
 - Ne ta finansinė priemonė, klaidingas kainos / kiekio, papildomų skaitmenų įrašymas.
2. Sandoris (-iai) iš esmės keičia kainos kitimo grafiką.
 - Sandoris vykdomas kaina, kuri ženkliai skiriasi nuo finansinės priemonės rinkos kainos¹, kuri buvo prieš įvedant klaidingą pavedimą. Kainos kitimo grafiko pokytis yra staigus ir išskirtinis, kada iš esmės pasikeičia paklausos ir pasiūlos riba arba ji visiškai panaikinama.
3. Sandoris laikomas nepagrįstu, atsižvelgiant į esamas rinkos sąlygas bei prekybą susijusiomis finansinėmis priemonėmis.
4. Anuliavimą pateisina esamos rinkos sąlygos, rinkos aktyvumas, nepastovumas, finansinių priemonių apyvarta arba kitos panašios sąlygos.

Preziumuojama, kad rinkos dalyviai yra susipažinę su viešai prieinama informacija. Rinkos dalyviui nesusipažinus ar susipažinus netinkamai su viešai prieinama informacija, tai nebus laikoma neginčijama klaida, išskyrus ypatingus atvejus.

3. Sandorio anuliavimo tvarka

Biržos veiksmai anuliuojant klaidingus sandorius:

- Jeigu Narys sudaro jo manymu klaidingą sandorį, jis privalo nedelsdamas kreiptis į Baltijos šalių biržą, bet ne vėliau kaip per 10 minučių po tokio sandorio sudarymo.

- Birža pradeda anuliavimo procedūrą tik gavusi prašymą iš Nario, kuris sudarė jo manymu klaidingą sandorį.

- Birža svarsto, ar anuliuoti sandorį (-ius) bei pateikia pranešimą prekybos sistemoje, kad konkretus sandoris (-iai) yra anuliuotas (-i).

- Biržai inicijuojant sandorio (-ių) anuliavimą, toks anuliavimas paprastai neapima sandorių, kurie laikomi sudarytais rinkos kaina, net jeigu jie atitinka sandorių anuliavimo kriterijus. Sandoriai paprastai neanuliuojami šiose kainų kitimo ribose:

Akcijos ir lygiavertės finansinės priemonės:	
Pigios akcijos (angl. penny shares) (<1 EUR ar 1 EUR ekvivalentas nacionaline valiuta) ²	15%
First North Baltic finansinės priemonės	15%
Kitos finansinės priemonės	5%

- Jeigu finansinė priemonė atitinka daugiau negu vienos lentelėje nurodytos kategorijos sąlygas, taikomas didžiausias procentinis dydis. Kitoms neišvardintoms lentelėje

¹ Žiūr. Atitinkamos Biržos taisyklės, 4.6.1 punktą.

² Biržos nuožiūra, finansinėms priemonėms, kuriomis prekiaujama labai mažomis kainomis, gali būti taikomos platesnės kainų kitimo ribos.

finansinėms priemonėms, kiek tai tinka ir pritaikoma, šioje lentelėje nurodyti procentiniai dydžiai yra rekomendacinio pobūdžio.

- Likvidžioms finansinėms priemonėms lentelėje nurodyti procentiniai dydžiai taikomi pagal paskutinę mokėtą kainą prieš klaidingą pavedimą. Mažiau likvidžioms finansinėms priemonėms arba tuo metu nesant nustatytos paskutinės mokėtos kainos, gali būti naudojama kita atskaitos kaina.

Sandoriai, kurie yra sudaryti po klaidingo pavedimo įvedimo, gali būti anuliuojami tuo pačiu pagrindu, kaip ir pirminis klaidingas sandoris. Kitų finansinių priemonių sandoriai, kurie sudaromi kaip tiesioginis ar netiesioginis klaidingo sandorio rezultatas, bus anuliuoti tik tuo atveju, jeigu jie patys atitiks anuliuavimo kriterijus.

Biržos pranešimas, kuriame rinkta informuojama apie galimą sandorio (-ių) anuliuojimą, skelbiamas kaip įmanoma greičiau ir daugeliu atvejų ne vėliau kaip 5-10 minučių po Nario prašymo anuliuoti sandorį pateikimo. Po to skelbiamas dar vienas pranešimas, informuojantis rinką apie Biržos sprendimą šiuo klausimu.

Incidentai, kurie apima tik labai mažą sandorių ir Narių skaičių, gali būti tiesiogiai išsprendžiami su atitinkamais Nariais, neskelbiant minėtų pranešimų.

Sandoriai, kurie neanuliuojami per 60 minučių po pirmo klaidingo sandorio, gali būti laikomi galiojančiais. Birža gali pratęsti šį laiko tarpą paskelbdama naują pranešimą per minėtas 60 minučių, informuodama apie aplinkybes, kurios lėmė laiko pratęsimą.

4. Išimtys

Birža gali anuliuoti sandorius visais atvejais, kai galima nustatyti, kad tas sandoris, atsižvelgiant į Taisykles, buvo įvykdytas klaidingai.

Į akcijų perpardavimo sandorius nėra atsižvelgiama³.

Jeigu sandorio šalys tarpusavyje susitaria, kaip atsiskaityti už sandorius, kurie buvo anuliuoti vadovaujantis Taisyklių 5.7.3 punkto nuostatomis, tai šalys turi informuoti Biržą ir nedelsdamos pranešti apie tiesioginius sandorius pagal atitinkamą tiesioginio sandorio tipą.

Tikimasi, kad Nariai parengs atitinkamas sistemas bei kontrolės priemones, siekdami užkirsti kelią klaidingų pavedimų įvedimui. Filtrai skirtingiems pavedimams – tai natūrali tokių sistemų ir kontrolės priemonių dalis. Už klaidingų pavedimų įvedimą taip pat gali būti taikomos kitos atsakomybės priemonės, jeigu bus nuspręsta, kad tai buvo Atitinkamos Biržos taisyklių pažeidimas. Iš Narių tikimasi bendradarbiavimo ir operatyvios pagalbos Biržai sandorių anuliuojimo procedūros metu.

Birža nedalyvaus ginčiuose tarp šalių, dalyvaujančių anuliuotame sandoryje, ir laikys, kad tas sandoris buvo privalomai anuliuotas.

VALDYBOS PIRMININKĖ

ARMINTA SALADŽIENĖ

³ Perpardavimas yra apibrėžiamas kaip sandoris, kompensuojantis ankstesnį pirkėjo/pardavėjo sandorį.